

Hervormde wijkgemeente “ELIM” van bijzondere aard in de Protestantse Gemeente te Terneuzen.

1. Inleiding

Het is essentieel dat leden en gasten van de Hervormde Elimgemeente Terneuzen zich veilig voelen binnen onze gemeente. Dit is niet alleen van belang bij kerkelijke activiteiten maar beslaat het geheel van gemeente-zijn.

De kerkenraad vindt het daarom belangrijk om afspraken te maken over de manier waarop we met elkaar omgaan, zodat alle leden van onze gemeente zich veilig kunnen voelen. Dit kan alleen als men elkaar in zijn/haar waarde laat en elkaar met respect behandelt. Dit betekent dat wij in onze kerkelijke gemeente alle vormen van ongelijkwaardige behandeling zoals pesten, machtsmisbruik, financiële uitbuiting, discriminerende, racistische, seksistische of (seksueel) intimiderende gedragingen of opmerkingen, of het hiertoe aanzetten, ontoelaatbaar vinden. Dit beleidsstuk geeft handvatten om machtsmisbruik, en mogelijk grensoverschrijdend gedrag, te voorkomen.

2. Bewustwording

Hoewel we als kerkelijke gemeente Jezus Christus willen volgen, zijn we ons ervan bewust dat ook binnen onze gemeente grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik voor kan komen.

Daarom is dit beleid opgesteld. Het waarborgt de basis voor het zijn van een veilige gemeente en werkt aan bewustwording, met name in contacten waar machtsongelijkheid voor kan komen. Hierbij valt te denken aan de verhouding tussen groepsleiding en deelnemers in het jeugdwerk, tussen ouderling en predikant, tussen diaken en gemeentelid, tussen vrijwilliger en gemeentelid.

Het is belangrijk om dit onderwerp regelmatig in de gemeente aan de orde te stellen. Dat kan zijn binnen kerkenraad, binnen het jeugdwerk, de verschillende kringen en verenigingen, alsook binnen de erediensten.

3. Preventie

Om de Veilige Gemeente handen en voeten te geven, nemen we de volgende stappen:

- Benoemen van maximaal twee vertrouwenspersonen die zichtbaar zijn voor gemeenteleden, laagdrempelig te benaderen zijn en functioneren als ‘ambassadeurs’ voor veilige gemeente en veilig jeugdwerk (een taakbeschrijving is te vinden in **bijlage 1**).
- Zorgvuldige selectie van vrijwilligers en hun geschiktheid periodiek vaststellen. Dit betekent bijvoorbeeld dat nieuwe vrijwilligers binnen het jeugdwerk eerst een gesprek hebben met de kerkenraad en dat ondersteuning in het pastoraat via de kerkenraad ook goedgekeurd zal moeten worden.
- Voor vrijwilligers, predikant en pastoraal werker is het noodzakelijk dat er een gedragscode vastgesteld is. De gedragscode is te vinden in **bijlage 2**.
- Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) vragen aan vrijwilligers en beroepskrachten van 18 jaar en ouder die werken met minderjarigen en mensen in een kwetsbare positie. Hier vallen de volgende personen en groepen onder:
 - Alle ambtsdragers
 - Alle anderen die namens de gemeente pastorale taken hebben, zoals een pastoraal werker.
 - Personen in functies waarin men herhaaldelijk als enige volwassene samen is met minderjarigen of kwetsbare mensen
 - Vertrouwenspersonen.
 - Overige functies waarbij de genoemde verklaring door de kerkenraad zinvol wordt geacht.

4. Interventie

Hieronder zijn de routekaart voor vertrouwenspersonen en plaatselijk meldprotocol te vinden.

[Routekaart voor plaatselijke vertrouwenspersonen](#)

[Meldprotocol - Model voor gemeenten bij meldingen over grensoverschrijdend gedrag](#)

5. (Na)Zorg

Naast preventie van grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik is het belangrijk dat er ook juiste (na)zorg wordt verleend in de gemeente. Hierbij valt te denken aan het rekening houden met slachtoffers van o.a. machtsmisbruik in preek of liturgie. Denk hierbij aan woordkeuze in gebeden en liederen.

Daarnaast is het van groot belang dat er juiste nazorg en pastorale zorg wordt gegeven aan slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag in de gemeente. Hierbij moeten ook daders niet uit het oog verloren worden, waarbij het wel van belang is dat deze niet begeleidt kan worden door degene die het slachtoffer bijstaat.

Sommige gemeenteleden zijn slachtoffers of daders van incest, huiselijk geweld, vormen van machtsmisbruik en bedreigende situaties in het werk (ambulancepersoneel, militairen, politie, mensen die werken in de zorg en hulpverlening of elders) of van criminaliteit. We hebben vaak de neiging weg te kijken of niet het geduld op te brengen hen blijvende aandacht en zorg te geven. Maar ook zij willen gehoord, gezien en erkend worden. En wij willen voor hen een veilige gemeente zijn.

6. Communicatie

Op de website van de Hervormde Elimgemeente Terneuzen zijn de contactgegevens van de vertrouwenspersonen van de gemeente terug te vinden.

Het beleid Veilige Gemeente is eveneens op de website gepubliceerd.

7. Vasthouden van beleid

Beleid formuleren is één ding; beleid vasthouden en handhaven is minstens zo belangrijk. Daarom zal het thema Veilige Gemeente jaarlijks in een vergadering van de kerkenraad besproken worden, waar ook de Vertrouwenspersonen van de gemeente voor worden uitgenodigd.

Ook komt dit thema binnen het jeugdwerk jaarlijks terug.

Daarnaast draagt de kerkenraad er zorg voor dat dit onderwerp ook tijdens erediensten aandacht krijgt.

Bijlage 1

Taakbeschrijving vertrouwenspersoon:

Een vertrouwenspersoon heeft een aantal taken en evengoed een aantal 'niet-taken'. Het is belangrijk om beide te vermelden om de juiste verwachtingen te scheppen.

Taken van de interne vertrouwenspersoon:

Opvang en begeleiding: De vertrouwenspersoon functioneert als eerste aanspreekpunt voor mensen uit de gemeente die iets willen melden of zich zorgen maken over ongewenste omgang, grensoverschrijdend gedrag of seksueel misbruik. De vertrouwenspersoon is verplicht tot geheimhouding van de in vertrouwen versterkte informatie.

Adviseren: Na het eerste contact wordt de aard, ernst en omvang van de klacht met melder besproken en wordt er geadviseerd over een eventueel vervolgtraject.

Signaleren: De vertrouwenspersoon geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de kerkenraad rondom het thema Veilige Kerk.

Wat doet een vertrouwenspersoon niet?

- Doet niet aan waarheidsvinding.
- Gaat zelf niet op onderzoek uit.
- Is niet de oplosser van het probleem.
- Is geen mediator.
- Is geen therapeut, pastorale medewerker, geen advocaat en geen onderzoeker.

Bijlage 2: Gedragscode voor vrijwilligers in het kader van werken aan een veilige gemeente

Vooraf

Een gedragscode wordt ingesteld door een kerkenraad/de leiding van een kerkplek als onderdeel van preventiebeleid rond 'veilige gemeente'. Wanneer een gemeente of een groep binnen de gemeente of kerkplek, bijvoorbeeld het jeugdwerk, omgangsregels met elkaar wil afspreken, staat het hun vrij dit aanvullend op de gedragscode te doen.¹

Gedragscode

De Protestantse Kerk in Nederland wil een veilige kerk zijn, een plaats waar mensen in vrijheid en vertrouwen samenkomen om hun geloof gestalte te geven.

Als wijkgemeente Elim van de protestantse gemeente Terneuzen] onderschrijven wij dit en daarom gebruiken wij onderstaande gedragscode voor vrijwilligers.

Voor een veilige gemeente zijn we samen verantwoordelijk. Met elkaar spreken we daarom deze gedragscode af. Voor iedereen binnen en buiten onze eigen gemeenschap zijn we hierop aanspreekbaar.

Deze gedragscode is opgesteld ter bescherming van alle leden van de kerk en dus ook ter bescherming van de vrijwilligers zelf.

Deze gedragscode geldt voor alle vrijwilligers op elk terrein van het kerkenwerk.

Deze gedragscode wordt bij de benoeming of aanstelling aan de vrijwilliger overhandigd en met haar/hem besproken. De vrijwilliger wordt tevens geïnformeerd over het beleid veilige gemeente.²

De vrijwilliger verklaart zich door de acceptatie van de taak c.q. functie akkoord met de inhoud van de gedragscode vrijwilligers en het beleid veilige gemeente.³

¹ Hiervoor is op dit moment geen model vanuit de landelijke kerk beschikbaar. In een gedragscode staat wat de kerkenraad verwacht van iedereen voor wie de gedragscode geldt. Een gedragscode is een document dat elke vrijwilliger bij de start van hun werk moet kennen. Het verschil met omgangsregels is dat een gedragscode een vaste set regels is voor iemand die verantwoordelijkheid draagt voor anderen. Omgangsregels zijn afspraken in een groep over hoe je met elkaar omgaat. Deze afspraken maak je met elkaar en je houdt elkaar eraan. Het samen opstellen van omgangsregels helpt de groepsleden om zich bewust te worden van de verantwoordelijkheid naar elkaar en hoe je respectvol omgaat met elkaar. Er zijn overeenkomsten tussen een gedragscode en omgangsregels. Misschien zijn de teksten zelfs aan elkaar gelijk. Voor beide geldt dat wanneer deze worden overschreden, degene die zich er niet aan houdt hierop wordt aangesproken.

² In dit model gaat we ervan uit dat een kerkenraad preventiebeleid heeft opgesteld rond veilige gemeente.

1. Veilige omgeving

We werken samen aan een omgeving en een sfeer waarbinnen iedereen zich veilig en gerespecteerd voelt en vrijuit het geloof kan beleven.

2. Respect

We respecteren elkaar en anderen. We benaderen de ander niet op een manier die haar of hem in waardigheid en integriteit aantast. Dit geldt in het bijzonder voor minderjarigen en andere kwetsbaren. Extra zorgvuldig zijn we bij pastorale en diaconale contacten, omdat we weten dat machtsverschillen hier een rol kunnen spelen.

3. Geheimhouding

We gaan zorgvuldig om met vertrouwelijke (waaronder persoonlijke) informatie of gegevens van anderen, waaronder alles waarop onze geheimhoudingsplicht betrekking heeft.

4. Persoonlijke integriteit

We respecteren de rechten van de ander. We berokkenen de ander geen schade. We gebruiken geen fysiek of mentaal geweld.

5. Lichamelijke integriteit

We respecteren elkaars lichamelijke integriteit. We zijn terughoudend in fysiek contact.

6. Privacy

We respecteren de privacy van de ander.

7. Taalgebruik

Ons taalgebruik is respectvol. We stellen geen ongepaste vragen en maken geen ongewenste (seksueel getinte) opmerkingen over het persoonlijk leven of uiterlijk van de ander.

We praten met respect over de ander, ook via de sociale media. Ook wanneer de ander niet aanwezig is. We roddelen niet en maken geen beschadigende grappen of opmerkingen over anderen.

8. Financiële belangen

We vermijden elke vorm van belangenverstrengeling, in het bijzonder op financieel terrein. Met giften gaan we zorgvuldig om, zowel bij het aannemen als bij het doorgeven.

9. Seksueel misbruik

We volgen in geval van (seksueel) misbruik door vrijwilligers of beroepskrachten, of bij vermoedens daarvan, het *Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met (seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties*. Onder seksueel misbruik wordt verstaan: iedere vorm van grensoverschrijdend gedrag, misbruik van macht of vertrouwen, waarbij een machtsverschil of een afhankelijkheidsrelatie bestaat tussen de benadeelde en de beschuldigde, waarbij de beschuldigde een vrijwilliger of beroepskracht binnen de Protestantse Kerk in Nederland is.

Alle seksuele handelingen, contacten en relaties tussen een vrijwilliger en een minderjarige zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.⁴

10. Een cultuur van openheid

We zetten ons in om samen te werken aan een cultuur van openheid. Dat draagt bij aan de gemeente als een veilige omgeving. We zijn alert en spreken elkaar aan wanneer we signalen opvangen of situaties van ongewenst gedrag meemaken.

Wanneer we aarzelen over de aanvaardbaarheid van gedrag van onszelf of een ander, kunnen we contact zoeken met een van de vertrouwenspersonen.⁵

⁴ De definitie van misbruik van een pastorale relatie of gezagsrelatie staat beschreven in Generale Regeling 11. Kerkelijke rechtspraak, artikel 17 lid 1 van de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland.

⁵ We gaan er in deze gedragscode vanuit dat er (gemeente)vertrouwenspersonen door de kerkenraad aangesteld zijn in het